POZORUHODNÉ NÁLEZY LEPIDOPTER PRO ČSSR

BEMERKENSWERTE LEPIDOPTERENFUND FÜR ČSSR

4

Milan Janovský · Albert Gottwald

Navazujeme na předchozí články z let 1978, 1979 a 1983, publikované ve Zprávách Československé společnosti entomologické a předkládáme čtvrtou část soupisu nových a pozoruhodnějších druhů zejména microlepidopter, zaměřenou především na území Moravy a Slovenska.

Eriocraniidae

Eriocrania unimaculella ZETT. - Havířov 4.4.1982. Vyskytuje se ojediněle v listnatých lesích a žije na bříze (Betula pendula ROTH.).

Eriocrania rubroaurella HAW. - Havířov 4.4.1982. Dlouho u nás nepublikovaný druh listnatých lesů, s přítomností břízy (B.pendula ROTH.).

Tineidae

Tinea pallescentella STT. - Lednice 2.10.1976. Ojedinělý nález z jižní Moravy, ze Slovenska zatím neznámý druh.

Tinea turicensis MÜLLER - RUTZ - Přerov-Žebračka 31.5.1978 (Verbirs lgt.). Druh z našeho území neuváděný. Determinace byla potvrzena mikroskopickým studiem genitálií. Nový druh pro území ČSSR.

Argyresthiidae

Blastotere dilectella ZELL.- Rohatec 20.7.1982. Vzácný druh, obývající jehličnaté lesy.

Gracilariidae

Parornix caudulatella ZELL. - Nová Vieska v okrese Nové Zámky 23.7.1982, je po nálezu ze Zemplínské Šíravy-Bielé hory (Petrašovič-Reiprich 1981) druhým místem výskytu tohoto druhu na Slovensku.

Euspilapteryx quadrisignella ZELL. - Přerov-Dluhónice 6.8.1979 (Verbirs lgt.). Podle Kuzněcova (1981) se motýl vyskytuje ve střední a jižní Evropě i v Malé Asii (od Francie po Polsko a Rumunsko), housenka na řešetláku (Rhamnus catharica L.) a na krušině (Frangula alnus MILL.).

Catoptilia fribergensis FRITZSCHE - Přerov-Žebračka 5.5.1978 (Verbirs lgt.). Kuzněcov (1981) uvádí rozšíření v Evropě od Baltického po Středozemní moře a živnou rostlinu javor (Acer sp.). Pravděpodobně nový druh pro ČSSR ? Určeno po prošetření genitálií.

Coleophoridae

Coleophora fuscocuprella H.-S. - Čachtice 4.6.1982, druh se vyskytuje v listnatých lesích a ze Slovenska ho udává jen Reiprich ze Spišské Nové Vsi.

Coleophora pratella ZELL. - Patzak (1974) v monografii o čeledi Coleophoridae připomíná, že ve starších publikacích nebyl tento druh odlišován od příbuzného pouzdrovníčka C. therinella TGSTR. Uváděné rozšíření ve střední Evropě (Maďarsko, Macedonie, NDR) ukazuje na možnost výskytu i na našem území. To je potvrzeno nálezem v Závodu 25.5.1980, který je prvním na Slovensku. Determinaci potvrdil studiem genitálií prof. A.Reiprich.

Scythrididae

Scythris emichi ANKER - Pustá Ves 18.7.1980 (Ryšavý lgt.), 10.7.1982 hojný výskyt. Druh nový pro faunu Slovenska, nejbližší publikované údaje jsou z Maďarska.

Glyphipterygidae

Glyphipteryx haworthana STEPH. - Suchá Hora 29.5.1976, 15.5.1982. Rašeliništní druh nový pro Slovensko. Tímto údajem se současně zpřesňuje nesprávné pojmenování v práci M.Janovského (1982), kde je druh pojmenován jako G. equitella (SCOP.). Výskyt na šumavských rašeliništích uváději Elsner, Krampl, Novák a Spitzer (1981).

Oecophoridae

Agonopteryx yeatiana FABR. - Reiprich (1977) označuje nález z lokality Pereš jako nový pro Slovensko. Výskyt na Moravě potvrzen ze Strání v okrese Uherské Hradiště 8.5.1979.

Agonopteryx furvella TR. - Kobylí na Moravě 23.5.1981. Podle Tolla (1964) je živnou rostlinou makadlenky třemdava bílá (Dictamnus albus L.). Na stejné rostlině i lokalitě se vyskytuje vzácná noctuida Pyrrhia purpurina (D. et S.) Marek, Starý (1965). Nález této makadlenky je nový pro Moravu.

Martyrhilda culcitella H. - S. - Stepní makadlenka, nová pro entomofaunu Slovenska a zřejmě i pro celé území našeho státu. 3 ex. přivábeny světlem na Modrém vrchu u Štúrova 22.5.1982.

Exaeretia allisella STT. - Žatec-Stekník 20.8.1981. Lvovský (1981) lokalizuje výskyt tohoto druhu do severní a střední části západní Evropy. Živnou rostlinou je pelyněk (Artemisia vulgaris L.). Reiprich a Patrašovič (1974) zastihli tuto makadlenku též na ruderálním stanovišti přímo ve Spišské Nové Vsi.

Borkhausenia luridicomella H. - S. - Buchlovice 1.8.1976. Údaje o rozšíření jako u předchozího druhu (Lvovský 1981). Ze Slovenska ani z Maďarska nepublikovaná makadlenka.

Gelechidae

Brachmia lineolella ZETT. - Závod 31.5.1980 a Hodonín-Zbrod 25.8.1982. Vzácný druh makadlovky, dosud nedoložený údaji.

Stomopteryx detersella ZELL. - Modrý vrch u Štúrova 24.7.1982. Jako nový druh pro Slovensko označil Gabel (1978) nález této makadlovky na Kováčovských kopcích.

Mirificarma maculatella HB. - Reiprich (1977) uvedl výskyt ve Spišské Nové Vsi jako první na Slovensku. Tato makadlovka byla zjištěna také v Malých Karpatech v Pusté Vsi 10.7.1982.

Bryotropha cinerosella TGSTR. - Moravský Písek 11.7.1981 je lokalitou této makadlovky na Moravě, na Slovensku podle údaje prof.Reipricha ze Spišské Nové Vsi. Určení je potvrzeno mikroskopickým porovnáním genitálií.

Tortricidae

Acleris fimbriana THUNBERG et BECKLIN - Suchá Hora 15.5.1982, 1 ex.na rašeliništi, druh nový pro Slovensko. Razowski (1981) popisuje u obaleče 2 generace: Podzimní, která přezimuje a letní v VI. - VII. Housenka na trnce (Prunus spinosa L.) a Vaccinium sp. Výskyt v Polsku v okolí Lodže.

Acleris apiciana HB. - Dluhonice 16.3.1979 (Verbirs lgt.). Polyfágní obaleč, jehož housenky žijí ve spředených listech jabloně (Malus sp.), tavolníku (Spiraea sp.), mochny (Potentilla sp.), ostružiníku (Rubus sp.). Přezimuje jako imago a ze Slovenska není znám.

Acleris maccana TR. - Hrubý (1964) připouští výskyt na Slovensku, řadu polských lokalit publikuje Razowski (1981) a z několika šumavských rašelinišť uvádějí tohoto tyrfofilního obaleče Elsner, Krampl, Novák a Spitzer. Značné rozšíření na odpovídajících biotopech doplňuje nález z rašeliniště na Suché Hoře 11.9.1982, který je prvním ze Slovenska.

Laspeyresia conicolana HAYL. - Moravský Písek 5.6.1982. Podle Kuzněcova je výskyt tohoto obaleče lokální ve středních a jižních částech

západní Evropy. Housenka žije v šiškách borovic. Na slovenském Záhoří je druh znám z nálezu Elsnera v Závodu.

Pseudocosma hepatariana H. - S. - Pustá Ves 10.7.1982, hlášen ze Zádielu (V.Elsner lgt.). Kuzněcov (1981) udává rozšíření od Francie po Maďarsko a Rumunsko, živnou rostlinou Inula conyza DC. (zpočátku kořeny, později mladé výhonky).

Gibberifera simplana F.v.R. - Hodonín-Zbrod 28.5.1982. V ČSSR se jen ojediněle vyskytující obaleč, jehož housenky žijí na výhoncích topolů a jív. Ze Slovenska znám jedině ze Spišské Nové Vsi (Reiprich, Petrašovič 1972).

Argyroploca schaefferana H. - S. - Suchá Hora 3.6.1981. Potvrzení staršího nálezu, který uvádí Hrubý (1964) z Mengušovské doliny.

Phycitidae

Rotruda pseudonimbella BENT. - Moravský Písek 10.9.1981. Na Slovensku teprve nedávno objevený zavíječ, Závod (Skyva lgt.), Drňa a Bánská Štiavnica (Patočka lgt.).

Crambidae

Pediasia fascelinella HB. - Stepní travařík, jehož výskyt dokládá Hrubý (1964) třemi nálezy ze slovenského Záhoří. Vyskytuje se také na vátých píscích jihovýchodní Moravy : Bzenec 22.8.1981.

Catoptria verella ZINCK. - Drobný travařík, kterého Hrubý (1964) ani následné doplňky neuvádějí. Nález z Čachtic 11.7.1981 je proto zřejmě nový pro Slovensko. Na jižní Moravě zastižen v lužním lese u Valtic 31.7.1981.

Pyraustidae

Heliothela atralis HB. - Drobný stepní zavíječ s denní aktivitou. Tři místa výskytu na Slovensku (Palárikovo, Mlýňany, Višňové), které uvádí Hrubý (1964) doplňuje nález na Modrém vrchu u Štúrova 22.5. 1982. Z vátých písků jihovýchodní Moravy pak Rohatec 3.7.1982.

Geometridae

Coenotephria achromaria DE LAH. - Lesostepní píďalka, kterou Hrubý (1964) popisuje jen z horských lokalit. Přítomnost v Malých Karpatech potvrzují nálezy: Višňové 7.5.1976 a Čachtice 9.5.1981 a doplňují zároveň údaje Marka (1970) z obdobných biotopů na Pálavě.

Noctuidae

Chrysaspidia putnami GROTE ssp. gracilis LEMPKE - Lubnice, okres

Znojmo 7.7.1979 je prvním doloženým místem výskytu tohoto kovolesklece na Moravě. (Druh určil a determinaci potvrdil po studiu ektodermálních genitálií Dr. Krampl).

Zusammenfassung
(Resumé)

Im Beitrag werden 34 beachtenswertere Arten der Lepidopteren aufgeführt. Es gibt Arten dazwischen, deren Verbreitung wenig dokumentiert ist; Funde von anderen auf dem Gebiet von Mähren und Slowakei wurden bisher nicht publiziert.

Tinea turicensis MÜLLER - RUTZ, Catoptila fribergensis FRITZSCHE und Martyrhilda culcitella H. - S. sind neu für die Insektenfauna der Tschechoslowakei.

Literatura

Přehled citované literatury, neuvedené v předchozích příspěvcích :

Elsner G., Krampl F., Novák I., Spitzer K., 1981: K poznání mikrolepidopter (Lepidoptera) šumavských rašelinišť. Sbor. Jihočes.muzea, Přír.vědy 21: 73-88. České Budějovice.

Hannemann H.J., 1964: Kleinschmetterlinge oder Microlepidoptera II. Die Zünslerartigen (Pyraloidea). Die Tierwelt Deutschlands, 50.Teil.

Hannemann H.J., 1977: Kleinschmetterlinge oder Microlepidoptera III. Echte Motten (Tineidae). Die Tierwelt Deutschlands, 63.Teil. Jena.

Janovský M., 1982: Nové nebo jinak významné druhy mikrolepidopter pro Moravu a Slovensko. Entomol.problémy 17: 117-131. Bratislava.

Kuzněcov V.I., 1978: Tortricidae, In.opred.nasek.evrop.č.SSSR. 193-680. Leningrad.

Kuzněcov V.I., 1981: Gracillariidae, In.opred.nasek.evrop.č.SSSR. 149-311. Leningrad.

Lvovský A.L., 1981: Oecophoridae, In.opred.nasek.evrop.č.SSSR. 561-638. Leningrad.

Marek J., Starý J., 1965: Pyrrhia purpurina Den. et Schiff. na Moravě. Acta ent.bohemoslov., 62: 407-408. Praha.

Patzak H., 1974: Beiträge zur Insektenfauna der DDR: Lepidoptera - Coleophoridae. Beitr.Ent., 24: 153-278. Berlin.

Razowski J., 1981: Motyle (Lepidoptera) Polski cześć V.- Cossoidea i Tortricinae. Warszawa.

Reiprich A., Petrašovič J., 1974: Nové druhy motýľov (Lepidoptera) pre Slovensko z východnej části SSR. Zprávy Čs. spol. entomol. při ČSAV. 10: 79-82. Praha.

Reiprich A., 1977: Poznámky k Prodromu Lepidopter Slovenska (Hrubý 1964). Zprávy Čs. spol. entomol. při ČSAV, 13: 79-91. Praha.

Reiprich A., 1977: Doplnky k Prodromu Lepidopter Slovenska. Entomol. problémy, 14: 13.69. Bratislava.

Reiprich A., Janovský M., 1981: Prehľad nových a pozoruhodných druhov motýľov zo Slovenska z rokov 1973 - 1977. Zprávy Čs. spol. entom. při ČSAV, 17: 103-113. Praha.

Toll S., 1964: Klucze do oznaczania owadów Polski, cześć XXVII Motyle - Lepidoptera, zeszyt 35 Oecophoridae. Warszawa.

Adresa autorů :

Milan Janovský, ul.J.Gagarina 30, 736 01 Havířov-Bludovice

Albert Gottwald, ul. Jana Žižky 677, 686 06 Uherské Hradiště